

Bestuursvoorstel

Onderwerp: Projectplan: Uitvoeringsplan maatregelen door bodemdaling zoutwinning Nedmag 2016-2018 Nummer: Bestuursstukken\2070	Agendapunt: 6b
---	-----------------------

DB: Ja 18-04-2016	BPP: Ja 11-05-2016	FAZ: Nee	VVSW: Ja 11-05-2016	AB: Ja 25-05-2016
-----------------------------	------------------------------	-----------------	-------------------------------	-----------------------------

Opsteller: Wilfried Heijnen, 0598-693402 Beleid, Projecten en Laboratorium	Opdrachtgever: Jelmer Kooistra	Portefeuillehouder: Wim Koeneman
--	--	--

Ondersteuning van de afdeling: ☒ Technisch ☒ Juridisch ☒ Financieel ☐ Staf ☒ Communicatie
--

Externe betrokkenen: - provincie Groningen (vz.) - gemeenten Veendam, Menterwolde en Hoogezand-Sappemeer - Staatstoezicht op de Mijnen (SodM) - Nedmag Industries	Reden: Samenwerking en afstemming via de stuurgroep en werkgroep Bodemdaling zoutwinning Nedmag, voor o.a. de maatregelen die genomen moeten worden voor een goed functionerend watersysteem.
--	---

Samenvatting: Door het winnen van zout door Nedmag Industries, aan de westzijde van Veendam, ontstaat een komvormige bodemdaling tot 65 cm in de kern. Door de gestage bodemdaling moeten in de tijd de waterpeilen mee dalen. Hiervoor dienen maatregelen, op kosten van Nedmag, te worden getroffen in het watersysteem. De maatregelen dienen in de komende jaren te worden gerealiseerd (2016-2018) om de bodemdaling te kunnen blijven volgen. Na ter inzage legging zijn er twee zienswijzen binnen gekomen die in de reactienota, die als bijlage 2 in het projectplan is bijgevoegd.

Duurzaamheidsparagraaf: Nee

Begrotingsaspecten: Nee Alle voortkomende kosten door bodemdaling zoutwinning, worden doorberekend en betaald door de veroorzaker, Nedmag Industries.

AB Voorstel: Het projectplan (inclusief reactienota) vast stellen.
--

Bijlagen: Ja projectplan: "Uitvoeringsplan maatregelen bodemdaling door zoutwinning Nedmag 2016 – 2018" (incl. reactienota op twee ingekomen zienswijzen).
--

Bestuursvoorstel

Ter inzage (bestuursnet): Nee
Onderwerp(en):

Besluit/opmerkingen bestuur:

Paraaf secretaris-directeur:

Bestuursvoorstel

Inleiding

Door Nedmag Industries wordt (magnesium)zout gewonnen aan de westzijde van Veendam. Hierdoor daalt de bodem komvormig vanaf de winningslocatie. Met name de waterhuishouding en infrastructuur ondervinden hiervan gevolgen en moeten voor de in het gebied aanwezige functies (landbouw, bebouwing, natuur etc.) ook in gebruik geen negatieve gevolgen ondervinden. Daarvoor dienen aanpassingen in de waterhuishouding binnen het bodemdalingsgebied uitgevoerd te worden, om aan de eisen van het grondgebruik te kunnen blijven voldoen.

Voorgeschiedenis/eerdere besluitvorming

De 'Overeenkomst Bodemdaling Nedmag' (AB, 23 oktober 2002), tussen enerzijds de veroorzaker Nedmag Industries en anderzijds de lokale overheden, gemeenten Menterwolde, Hoogezand-Sappemeer en Veendam en het waterschap Hunze en Aa's, geeft de juridisch en financiële basis voor de onderlinge afstemming en afhandeling van maatregelen en kosten als gevolg van de bodemdaling door zoutwinning. Als veroorzaker van de bodemdaling door zoutwinning, is Nedmag Industries financier van alle hieruit voortkomende kosten.

Op 16 juni 2004 heeft het algemeen bestuur het "Aanlegbesluit voor waterhuishoudkundige maatregelen naar aanleiding van de bodemdaling Nedmag" vastgesteld. Dit voor de realisatie van de nodige kunstwerken (gemalen, stuwen en sloten) in de omgeving Zwarteweg en Nieuwe Weg. Op dit eerdere besluit is een wijziging gekomen en op 27 september 2006 in het algemeen bestuur vastgesteld.

Uitgaande van een berekende toekomstige komvormige bodemdaling, van 65 cm (vanaf 1993) in het diepste punt, is in opdracht van de werkgroep bodemdaling Nedmag, door Witteveen + Bos (rapport VDM20-9 19 december 2013) een maatregelenplan opgesteld voor de periode 2013 – 2018 met een doorkijk naar 2025.

Dit vastgestelde "Maatregelenplan bodemdaling periode 2013 – 2015 en doorkijk 2025", door de stuurgroep bodemdaling zoutwinning, is het algemene uitgangspunt en heeft de basis gevormd voor het nu uitgewerkte "Uitvoeringsplan maatregelen bodemdaling door zoutwinning 2016 - 2018" met betrekking tot de aanpassingen in het watersysteem.

De uit te voeren maatregelen die leiden tot aanpassingen in het watersysteem (peilgebieden, peilen en kunstwerken), liggen nu voor ter besluitvorming in het concept projectplan conform de Waterwet.

Huidige situatie

Berekende bodemdaling door zoutwinning is een verwachte einddaling van 65 cm in het centrum van de winningslocatie in 2025. Hiervoor heeft Nedmag Industries een winningsvergunning en staat het bedrijf voor de veroorzaakte gevolgen door bodemdaling. De laatste controlemetingen op de feitelijke bodemdaling dateren uit 2014. Hieruit komt naar voren dat de bodemdaling in 2014 in het centrum van de daling op 32 cm staat. Deze meting komt overeen met de berekende bodemdaling voor 2014.

Bestuursvoorstel

In het landelijk gebied, aan de westzijde en noordwestzijde van Veendam, zijn de afgelopen jaren al diverse maatregelen getroffen in de waterhuishouding. Hier kan de huidige en toekomstige bodemdaling gevolgd worden en kunnen de waterpeilen daarop te zijner tijd weer worden aangepast. Voor het stedelijk gebied en een drietal specifieke locaties is het voornemen die maatregelen uit te voeren die nodig zijn om de bodemdaling te kunnen volgen tot het einde van de huidige winningsvergunning (2025).

Feitelijk zullen de huidige droogleggingsnormen worden aangehouden en zal het waterpeil mee dalen met de bodemdaling. Het huidige grondgebruik wordt daarmee eenzelfde drooglegging geboden.

Beschrijving en onderbouwing

De komvormige bodemdaling maakt het noodzakelijk peilgebieden en peilen aan te passen, om te blijven voldoen aan de droogleggingsnormen voor het grondgebruik. Hiervoor dienen eveneens nieuwe kunstwerken te worden aangebracht in het watersysteem, om de bodemdaling te kunnen volgen en nieuwe peilgrenzen te kunnen instellen. In het uitvoeringsplan is een nadere uitwerking gemaakt van de te realiseren werken in het aangepaste watersysteem.

Samenvattend zijn de volgende onderdelen nader uitgewerkt in het "Uitvoeringsplan maatregelen bodemdaling door zoutwinning Nedmag 2016 – 2018":

- Gebiedsanalyse van de bestaande situatie;
- Inventarisatie van eigendommen + ontwikkelingen (incl. grondprijzen);
- Analyse van de nieuwe situatie en gevolgen watersysteem;
- Technische uitwerking per object/locatie;
- Globale raming totale aanlegkosten (gespecificeerd naar object).

Voor het aanpassen van de waterhuishouding worden 5 gemalen, 4 inlaatwerken en 3 stuwen gerealiseerd. In combinatie daarmee worden verschillende gerelateerde werken als dammen, duikers, profilering van watergangen, etc. uitgevoerd.

Het uitvoeringsplan is daarbij onder te verdelen in de volgende deelgebieden:

- Buitenwoel-West;
- Sorghvliet;
- Tussen de Venen;
- Kalkwijksterdiep;
- Vuilstort;
- Golfaanbuurt (Buitenwoel).

Risico's en kansen

Risico's

Bezwaar en beroepsprocedures die de uitvoering van maatregelen vertragen. Gevolg hiervan kan zijn dat de aanpassingen in waterhuishoudkundige infrastructuur, voor het tegengaan van de effecten door de bodemdaling, niet tijdig klaar zijn en het instellen van de nieuwe waterpeilen uitblijven. Gronden voldoen dan niet tijdig aan de normen voor droogleggingen en ontwatering, met als consequentie verhoogde kans op wateroverlast (te natte gronden). Maatregelen zijn juist bedoeld deze situaties te voorkomen.

Bestuursvoorstel

Kansen

Verbetering van de waterkwaliteit door toename sturingsmiddelen in de vorm van gemalen, stuwen en inlaatwerken. Met de gemeente Veendam zal de inzet van de kunstwerken besproken worden, om te komen tot betere doorstroming in de stedelijke wateren.

Duurzaamheidsaspecten

De bodemdaling door zoutwinning is een vaststaand feit en hierop zal door het waterschap geanticipeerd moeten worden door het aanpassen van peilgebieden, waterpeilen en het realiseren van nieuwe kunstwerken. In termen van duurzaamheid zijn de gevolgen door bodemdaling op het watersysteem niet duurzaam. Het niet nemen van afdoende maatregelen, zal echter leiden tot schades aan het huidige grondgebruik (m.n. landbouw en bebouwing). Geen maatregelen treffen is daarmee geen optie. De duurzaamheidsaspecten zijn beschreven vanuit de optiek dat de bodemdaling een feit is en de maatregelen getroffen moeten worden. De te nemen maatregelen zullen daarbij duurzaam worden ingepast.

In termen van gebruik van zonne- en windenergie, op slecht bereikbare locaties in het buitengebied, is door het waterschap in het verleden hier al eens aan gerekend. Conclusie om hier niet bij voorkeur voor te opteren lagen in de lagere onbetrouwbaarheid bij gebruik van accu's en de vandalisme en diefstal gevoeligheid van de objectonderdelen. Elektra aansluiting is daarbij ook vaak geen probleem en aanwezig in de directe nabijheid van het object.

Geen spijtmaatregel

Locaties van kunstwerken en in te stellen streefpeilen zijn zodanig bepaald dat de bodemdaling gevolg kan worden tot aan de bepaalde einddaling van 65 cm in het centrum van de bodemdaling in 2025.

Niet afwentelen tijd/ruimte/anderen

De gevolgen van de bodemdaling mogen niet leiden tot overlast bij derden of wijzigingen in de huidige normen tot gevolg hebben. De aanpassingen in de waterhuishouding moeten dit voorkomen.

Natuurlijk gestuurd en functionerend

Door aangepaste peilgrenzen, peilen en stroomrichtingen, is het watersysteem ingesteld op de bodemdalingscontouren.

Gezond ecosysteem

De inpassing van de nieuwe kunstwerken maakt het eveneens mogelijk meer sturing te geven aan wateraanvoer en doorstroming in de stedelijke wateren van Veendam. De ecologie van het stedelijk watersysteem zal daar voordeel van ondervinden.

Verantwoord gebruik van (hulp)bronnen

Door het realiseren van meerdere gemalen, stuwen en inlaatwerken zal het energieverbruik, gebruik aan materialen toenemen als gevolg van de bodemdaling. Alternatieven zijn hiervoor niet aanwezig. Bij de keuze voor pompen en elektrotechnische installaties, is met de laatste stand van de techniek rekening gehouden. Hierbij wordt de afweging gemaakt tussen de benodigde capaciteit en de bijbehorende prestatiecurve van de pomp, om daarmee de meest energiezuinige installatie te

Bestuursvoorstel

realiseren. Als de extra kosten voor het op een meer duurzame manier uitvoeren van een installatie worden terugverdiend, binnen de technische levensduur van de installatie, dan kan de installatie op een duurzame manier worden uitgevoerd. Hier moet dan mogelijk een extra investering voor beschikbaar worden gesteld.

Afstemming op gebruiksfuncties

De kunstwerken zijn uitsluitend bestemd voor het aanpassen van de waterhuishouding, die als gevolg van de bodemdaling door zoutwinning noodzakelijk zijn geworden. Het bestaande grondgebruik houdt zijn normen voor drooglegging en ontwatering. Hierin worden geen aanpassingen gedaan.

Meerwaarde voor andere dan taakbelangen

Voor de toekomst zou er een meerwaarde kunnen zijn, als met de nu te realiseren kunstwerken de waterkwaliteit in het stedelijk gebied ten aanzien van bv. blauwalg problematiek een verbetering zou geven. Hierover wordt met de gemeente Veendam momenteel afgestemd, om na te gaan waar en waarop de inzet van de kunstwerken effect zal hebben op de algehele waterkwaliteit.

Extern betrokkenen en overleg

De samenwerking vindt plaats via de werkgroep bodemdaling zoutwinning: provincie Groningen vz.), de gemeenten Veendam, Hoogezand-Sappemeer en Menterwolde, Staatstoezicht op de Mijnen (min. EZ), het waterschap Hunze en Aa's en Nedmag Industries. Wanneer de agenda dit nodig maakt, wordt er naar de stuurgroep teruggekoppeld, afgestemd en besloten. De opdracht voor het maatregelplan en het uitvoeringsplan zijn in gezamenlijkheid en onderlinge instemming genomen in de werkgroep. Als veroorzaker staat de Nedmag voor alle kosten die hier voor worden gemaakt en hier uit voort komen.

Partijen zijn op de hoogte en stemmen in met de voorgenomen maatregelen, in te stellen peilgrenzen en waterpeilen.

Door waterschap Hunze en Aa's is een projectteam samengesteld die het maatregelenplan, het VO (Voorlopig Ontwerp), verder heeft uitgewerkt tot het nu voorliggende uitvoeringsplan, DO (Definitief Ontwerp). Er zijn een aantal wijzigingen doorgevoerd t.o.v. de eerder voorgestelde waterhuishoudkundige uitwerkingen uit het VO. De wijzigingen zijn voorgelegd, besproken en goedgekeurd door de werkgroep Bodemdaling en ondersteund met een second opinion van Witteveen & Bos (opsteller maatregelenplan). Vervolgens heeft de stuurgroep kennis genomen van de te nemen maatregelen en instemming gegeven.

Financiën

Investeringskosten

Investeringskosten voor de noodzakelijke onderzoeken en aanpassingen in het watersysteem door bodemdaling zoutwinning liggen volledig bij de veroorzaker, Nedmag Industries. Dit is inclusief de uren die door medewerkers van het waterschap worden gemaakt en rechtstreeks zijn toe te schrijven aan de voorbereiding, realisatie en nazorg van deze maatregelen. Ureninzet wordt bijgehouden en gedeclareerd bij Nedmag Industries. Totale investeringskosten zijn geraamd op 1 miljoen euro (afgerond), inclusief omzetbelasting.

Bestuursvoorstel

Kosten beheer en onderhoud

De regulier jaarlijks terugkerende kosten (exploitatie, beheer en onderhoud) van de gerealiseerde en nog uit te voeren werken, zijn eveneens toe te schrijven aan de veroorzaker. Hierover is het waterschap momenteel in onderhandeling met Nedmag Industries over de wijze van berekening, hoogte en betaling van deze kosten aan het waterschap (afkoop of in termijnen).

Wettelijke kader / juridische procedure / inspraak

Overeenkomstig artikel 5.4. van de Waterwet is voor aanleg of wijziging van waterstaatswerken een projectplan nodig. Het algemeen bestuur heeft het vaststellen van projectplannen, aan het dagelijks bestuur gedelegeerd. Voor het bodemdalingsgebied is een peilbesluit opgesteld. De bodemdaling door zoutwinning is met name de reden dat peilgrenzen en peilen aangepast dienen te worden. Het peilbesluit zal uiteindelijk door het algemeen bestuur worden vastgesteld.

Dit projectplan zal in deze procedure gelijktijdig worden ingebracht voor besluitvorming in het dagelijks bestuur en uiteindelijk ter kennisname aan het algemeen bestuur.

Het is in verband met een zorgvuldige voorbereiding, gewenst eventuele zienswijzen van belanghebbenden af te kunnen wegen bij de definitieve vaststelling van het projectplan. Het volgen van een inspraakprocedure is daarmee van belang. Na een voorafgaande inspraakprocedure wordt de bezwaarfase overgeslagen en is rechtstreeks beroep op de rechtbank mogelijk.

Gelet op het bovenstaande wordt voor dit project de volgende procedure doorlopen:

- informerende inloopbijeenkomst voor de voorgenomen maatregelen samen met het 'peilbesluit Veendam – Muntendam'. Deze heeft plaatsgevonden op dinsdag, 12 januari 2016;
- vaststelling van het ontwerp projectplan door het dagelijks bestuur (1^e behandeling);
- bekendmaking en ter inzagelegging van het ontwerp peilbesluit en projectplan met de mogelijkheid gedurende zes weken (periode 22 februari 2016 tot 4 april 2016) een zienswijze in te dienen;
- vaststelling van het projectplan en peilbesluit met de reactienota zienswijzen door het dagelijks bestuur (18 april 2016);
- behandeling en vaststelling projectplan door het algemeen bestuur (25 mei 2016);
- bekendmaking van het projectplan met vermelding van de mogelijkheid er beroep tegen in te stellen bij de rechtbank. Na beroep op de rechtbank is nog hoger beroep mogelijk op de Raad van State.

Communicatie

Een open communicatie wordt voorgestaan richting het bodemdalingsgebied door, in eerste plaats Nedmag zelf, en eveneens door de stuurgroep en werkgroep.

Op dinsdag 12 januari 2016 heeft er een inloopbijeenkomst plaatsgevonden, waarbij over het ontwerp peilbesluit en het uitvoeringsplan informatie ingewonnen kon worden. Nedmag was hier eveneens aanwezig voor toelichting en voorlichting op de wijze van zoutwinning, de oorzaak bodemdaling en

Bestuursvoorstel

hun producten. De middag was gepland voor de eigenaren en belanghebbenden van het landelijk gebied. In de avond konden de bewoners van het stedelijk gebied van Veendam informatie krijgen. De dag is door ruim 80 personen bezocht in een goede sfeer, met waardering voor de wijze waarop de informatie toegankelijk en toegelicht werd door de aanwezige medewerkers van: het waterschap, Nedmag, gemeente Veendam en de provincie Groningen.

Het concept projectplan heeft ter inzage gelegen, gelijktijdig met het ontwerp peilbesluit Veendam-Muntendam, gedurende zes weken (periode 22 februari 2016 tot 4 april 2016) en heeft geleid tot twee zienswijzen op het concept projectplan. Zie voor de beantwoording van de zienswijzen bijlage 2 van het projectplan.

Planning procedure

Voordat tot aanbesteding en uitvoering van de werkzaamheden kan worden overgaan, zullen de volgende procedurestappen worden doorlopen (zie figuur). Na vaststelling in het algemeen bestuur van 25 mei 2016, zal de aanbesteding starten en is het voornemen in 2016 nog te kunnen starten met de uitvoering van werkzaamheden.

PLANNING	4 ^e kwart. 2015	1 ^e kwart. 2016	2e kwart. 2016	3e kwart. 2016	4e kwart. 2016	1e kwart. 2017
Uitvoeringsplan vaststelling						
- werkgroep	4 nov.					
- stuurgroep	4 dec.					
procedure Projectplan + geïndexeerd Peilbesluit						
- opstellen	nov.-dec.					
- bestuur		15 febr. DB	18 april DB 25 mei AB			
- ter inzage		6 weken				
communicatie	comm.plan	info instanties / media / website				
Waterkaart	kennis	analyse	conclusie			
Aanbesteding + uitvoering						
- contract			april-mei			
- uitnodiging			juni			
- beoordeling				juli – aug.		
- gunning				sept.		
- uitvoering					okt.	

Evaluatie

Uitgangspunt bij het aanpassen van de waterhuishouding op de contouren van de bodemdaling, is naast de kwantiteitsaspecten ook de algehele waterkwaliteit van het stedelijk watersysteem. Door de aanpassingen in de waterhuishouding dient de stedelijk waterkwaliteit niet te verslechteren en bij voorkeur te verbeteren. De toegenomen mogelijkheden door inlaatwerken, pompen en stuwen, maken een betere sturing op peilbeheer en stroomrichting mogelijk. De waterkwaliteit zal hier mede van profiteren. Hiervoor wordt op initiatief van de gemeente Veendam, voor het totale stedelijk gebied, een

Bestuursvoorstel

waterkaart opgesteld in het kader van de waterketen. Hiermee kan een betere prognose worden gegeven over de huidige situatie m.b.t. de waterkwaliteit en kunnen de kansen voor een betere waterkwaliteit worden onderbouwd. Keuzes voor de inzet van de kunstwerken kunnen worden beschreven in een beheerprotocol voor de stedelijke wateren.

Voorstel

Het projectplan (inclusief reactienota) vast stellen.

namens het dagelijks bestuur,

Harm Küpers
secretaris-directeur

Alfred van Hall
dijkgraaf